

ОКРЕМА ДУМКА

судді Конституційного Суду України Саса С.В. стосовно Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 50 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень пункту 7 розділу II Закону України „Про запобігання фінансової катастрофи та створення передумов для економічного зростання в Україні“

Конституційний Суд України 7 листопада 2018 року ухвалив Рішення № 9-р/2018 у справі за конституційним поданням 50 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень пункту 7 розділу II Закону України „Про запобігання фінансової катастрофи та створення передумов для економічного зростання в Україні“ (далі – Рішення), у якому визнав такими, що відповідають Конституції України (конституційними), положення пункту 7 розділу II Закону України „Про запобігання фінансової катастрофи та створення передумов для економічного зростання в Україні“ від 27 березня 2014 року № 1166–VII (далі – Закон № 1166). Зазначеними положеннями змінено порядок нарахування допомоги при народженні дитини та її розмір, а також скасовано допомогу по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку.

На підставі статті 93 Закону України „Про Конституційним Судом України“ висловлюю окрему думку стосовно Рішення.

Рішення базується на новому розумінні Конституційним Судом України змісту частини третьої статті 22 Конституції України, а саме: „положення частини третьої статті 22 Конституції України необхідно розуміти так, що при ухваленні нових законів або внесенні змін до чинних законів не допускається звуження змісту та обсягу існуючих конституційних прав і свобод людини, якщо таке звуження призводить до порушення їх сутності“ (абзац десятий підпункту 2.2 пункту 2 мотивувальної частини Рішення від 22 травня 2018 року № 5-р/2018). Застереження стосовно такого

розуміння частини третьої статті 22 Конституції України я висловив в окремій думці¹ до цього рішення.

Конституційний Суд України у Рішенні зазначив, що „оскільки допомога по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку, допомога при народженні дитини та допомога при усиновленні дитини не передбачені в Конституції України, то на них не поширюються й визначені її статтею 22 гарантії щодо заборони скасування чи звуження змісту та обсягу прав, визначених, зокрема, у статтях 46, 48 Основного Закону України“ (абзац третій підпункту 6.2 пункту 6 мотивувальної частини). Я не можу погодитися з наведеним висновком з огляду на таке.

Згідно з Конституцією України рівність прав жінки і чоловіка забезпечується, у тому числі, **матеріальною і моральною підтримкою материнства і дитинства** (частина третя статті 24); сім'я, дитинство, материнство і батьківство охороняються державою (частина третя статті 51). Таким чином, **матеріальна підтримка державою материнства і дитинства гарантується Конституцією України**, а її форми, зміст, обсяг, механізм здійснення мають визначатися у законах України.

У преамбулі Закону України „Про державну допомогу сім'ям з дітьми“ від 21 листопада 1992 року № 2811–ХІІ (далі – Закон № 2811) вказано, що він **відповідно до Конституції встановлює гарантований державою рівень матеріальної підтримки сімей з дітьми** шляхом надання державної грошової допомоги з урахуванням складу сім'ї, її доходів та віку дітей і спрямований на забезпечення пріоритету державної допомоги сім'ям з дітьми у загальній системі соціального захисту населення. Тобто Закон № 2811 прийнятий на виконання припису частини третьої статті 24 Конституції України щодо матеріальної підтримки державою материнства і дитинства. У Законі № 2811 визначено види державної допомоги сім'ям з дітьми, їх розміри та передбачено право на їх отримання.

У Рішенні Конституційний Суд України зазначив, що законодавчі зміни, які стосуються державної допомоги сім'ям з дітьми, не можуть бути

---

¹ http://ccu.gov.ua/sites/default/files/docs/5-p_2018_3.pdf

спрямовані на ухилення держави від її обов'язків, визначених, зокрема, у статтях 3, 24, 51 Основного Закону України (абзац четвертий пункту 6 мотивувальної частини). На мій погляд, із обов'язком держави щодо матеріальної підтримки материнства і дитинства кореспондується конституційне право на таку підтримку, яке, зокрема, забезпечується наданням державної допомоги сім'ям з дітьми відповідно до Закону № 2811.

За юридичною позицією Конституційного Суду України положення частини третьої статті 22 Конституції України поширюються на всі існуючі права і свободи людини, гарантовані Конституцією України (абзац сьомий підпункту 2.2 пункту 2 мотивувальної частини Рішення від 22 травня 2018 року № 5-р/2018).

Оскільки матеріальна підтримка державою материнства і дитинства гарантується Конституцією України, то при ухваленні нових законів або внесенні змін до чинних законів не допускається звуження змісту та обсягу існуючих прав, визначених у законах України, які передбачають матеріальну підтримку материнства і дитинства.

Положеннями Закону № 1166, які були предметом конституційного контролю, внесено зміни до Закону № 2811 і фактично зменшено розмір допомоги при народженні дитини та скасовано допомогу по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку. На мою думку, право на допомогу при народженні дитини та право на допомогу по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку охоплюються положеннями частини третьої статті 24, частини третьої статті 51 Конституції України щодо матеріальної підтримки державою материнства і дитинства та гарантуються ними. Тому положеннями пункту 7 розділу II Закону № 1166 всупереч вимогам частини третьої статті 22 Конституції України звужено зміст та обсяг існуючих прав, гарантованих Конституцією України.

Суддя
Конституційного Суду України

С. В. САС